

Är en annan värld möjlig? - några (själv-)kritiska reflektioner över World Social Forum i Nairobi

av Henning Melber

World Social Forum startade som ett alternativ till det elitistiska och storbolagsvänliga World Economic Forum som årligen arrangeras i Davos i Schweiz i januari. Det alternativa World Social Forum som startade i januari 2001 samlar den spretiga grupp som kallas den globala rättviserörelsen (ibland kallad den globaliseringskritiska rörelsen). Det sjunde World Social Forum arrangerades den 21-24 januari i år i Nairobi. Henning Melber, som deltog vid WSF i Nairobi, ger här en rapport om forumet och lyfter också fram några av de problem som kännetecknar det världsomspännande World Social Forum.

Aktivister från sociala rörelser från hela världen samlades i den brasilianska staden Porto Alegre för sex år sedan för det första World Social Forum (WSF). Forumet organiserades med parollen ”en annan värld är möjlig” för att med eftertryck framhäva den motsatta ståndpunkten till det nyliberala globaliseringsprojektet som företrädde och eftersträvades av de med politisk och ekonomisk makt. Dessa möttes varje januari vid World Economic Forum i den flotta skidorten Davos i Schweiz.

Ofta felaktigt återopade som *anti*-global rörelse, representerar de aktivister som mobiliseras för WSF helt enkelt *en annan* global rörelse, utmanar de nuvarande formerna av kapitalistisk hegemoni (och, som många skulle påstå, kapitalismen i sig). Den ”annan värld” de tror är möjlig representerar en önskan om ”en bättre värld” – en värld utan exploatering, diskriminering, marginalisering. De strävar efter globala sociala villkor som skulle ta hänsyn till människors trygghet och ett värdigt liv för alla (åtminstone de flesta, då där finns sådana klassintressen representerade av människor som skulle opponera sig emot realiserandet av sådana alternativ). Efter sex reservationslösa år visade det senaste WSF i Nairobi att medan det är gan-

ska lätt att ha sådana visioner, är det svårare att realisera dem.

En del slitningar och tårar resulterade i en långsamt ökande WSF-trötthet bland en del av de som ursprungligen med entusiasm mobiliserats och deltog. Den initiala euforin över de globala banden mellan ”jordens fördömda” (Frantz Fanon) fanns inte kvar utan blandade känslor över växande inre skiljelinjer om den fortsatta färdriktningen. Redan vid det första WSF antogs ett manifest av antikapitalistisk ungdom som kritiserade arrangemanget för vad de uppfattade som en reaktionär politik om ”humaniserande av kapitalism” istället för att försöka besegra den. En alternativ ”celebritetskultur” med dess inneboende hierarkiska struktur framträdde också och betraktades med misstänksamhet. Den tillförde en aura av auktoritet – om inte personkult – runt några av de förnimbara, stylade (och även självutnämnda) alternativa utvecklingsgurus.

Emedan mängder av lokala gräsrotter strömmat till de tidigare World Social Forums och hittills haft deltagare överstigande hundra tusen varje gång, samlade WSF i Nairobi som det första i sitt slag på

afrikansk jord ett påfallande lägre antal med uppskattningsvis 50.000 deltagare. Många lokala personer nekades helt enkelt tillträde från början, då de var för fattiga för att kunna betala deltagaravgiften. Andra längre ifrån kunde inte punga ut med resekostnader och kostnader på platsen. De världsomspännande NGOs (inkluderande politiska partier, fackföreningar och kyrkorna) liksom företrädare för andra institutioner mer eller mindre länkade till statliga myndigheter spelade istället en märkbart dominerande roll och visade på de tydliga skiljelinjerna mellan gräsrotsaktivister, forskare och andra professionella engagerade ”välgörare” från olika samhällsklasser och sociala bakgrunder.

Det var inte enbart en heterogen, utan tidvis även en delad uppvisning vid Nairobis ytterkant, där de närmare 2000 olika mötesarrangemangen skedde mellan 21-24 januari. Det förekom ett flertal påtagliga motsägelser i och omkring Moi idrottsarena. Denna byggdes av Kina på 1980-talet, hade sin höjdpunkt när den samlade All Africa Games och är nuförtiden huvudsakligen förbehållen för betalda fritidsaktiviteter för stadens medelklass. Dessa hundratusentals kåkstadsinvånare i den närliggande slummen ser på den som bäst som ett främmande objekt som inte står i relation till deras dagliga kamp för överlevnad.

De professionella Nord-Syd och global omsorgs-entreprenörerna tog de bästa utrymmena i detta arrangemang. Ett lokalt telefonbolag med utländskt ägande erbjöd ett så kallat specialerbjudande till deltagare, som maximerade bolagsprofiten genom att söka monopol på tjänster. De vanliga människorna med sina anspråkslösa matstationer med humana priser för huvuddelen deltagare tvingades hålla till i utkanten. Det den bäst placerade serveringen erbjöd var till överpriser. Ministern för inre säkerhet ägde en av dem. Under ett tidigare stadium i hans karriär var han en av de som pinade samma offer av Mau-Mau rörelsen, som nu vid WSF vittnade om sina provningar i den antikoloniala kampen ungefär femtio år tillbaka i tiden.

Öppnings- och avslutningsceremonierna skedde i den central belägna Uhuru Park (Frihetparken). Bland öppningstalarna var Kenneth Kaunda, och jag var verkligen inte den ende som undrade över på vilka meriter. Bara det faktum att han till sist uppträdde något tillbörligt som en ”äldre statsman”, efter att ha rört till för landet och för folket med sin tidigare politik, var förvisso inte en tillräckligt bra rekommendation att tillföra de som var engagerade i ”en annan värld”. Den underordnade ministern från Italien som talade vid avslutningsceremonin och ett antal andra innehavare av politiska ämbeten och biståndsbyråkrater betygade sitt engagemang för den gemensamma (?) saken gav en dålig eftersmak och påvisade att skiljelinjerna är en

omtvistad fråga. – Inte alla av WSFs organisatörer och aktivister är immuna mot flörten med makten.

Kanske ”en annan värld är möjlig”, och förhoppningsvis blir det en bättre värld. Men vägen dit är lång. Och inte alla av oss som deltog i World Social Forum är (eller borde vara) del av uppdraget. Det kan förresten också appliceras på folk som jag själv.

Henning Melber anslöt sig till Swapo 1974. Han har varit director för NEPRU i Windhoek (1992-2000) och forskningsdirektör vid Nordiska Afrikainstitutet i Uppsala (2000-2006). Han är nu direktör för Dag Hammarskjöld Foundation.

Artikeln publiceras med författarens tillstånd.

Läs också om World Social Forum i Globalt Perspektiv nr 20 - 3/2006.